

The Evaluation of the Pilot Scheme on Compulsory Preschool Education In Turkey According to the Views of the Parents

Selcuk KUNDAKCI

Ministry of National Education

Aysun ERGİNER

Neveehir Haci Bektas Veli University, Faculty of Education

Abstract:

In Turkey before the twelve year compulsory education, preschool education was included in the compulsory education in 32 province with a 4-year planning starting from 2009-2010 school year and instantly the pilot scheme of compulsory preschool education was started. In this research, it was aimed to evaluate the process of the pilot scheme of compulsory preschool education, by taking the opinions of the parents into consideration and the opinions of 624 parents were taken under evaluation. The data received by means of "The Parents' Evaluation Form for the Pilot Scheme of Compulsory Preschool Education", which was developed by the researchers, was analyzed through content analysis method. According to the research findings, the majority of the parents expressed that the pilot scheme had not had an impact on their decision to send their children to the school. An important percentage of the parents stated that they found the physical conditions of the school sufficient and the personnel of the school competent. Over half of the parents expressed that no monetary resource had been demanded from them by the school. Additionally, the results revealed that an important percentage of the parents stated that the funding for the preschool education should be provided by the government.

Keywords: Preschool Education, Pilot Scheme, Opinions of the Parents

Inonu University
Journal of the Faculty of Education
Vol 16, No 3, 2015
pp. 01-16
DOI: 10.17679/iuefd.16322429

Received : 11.03.2014
Revision1 : 17.04.2014
Revision2 : 20.02.2015
Accepted : 03.01.2016

Suggested Citation

Kundakci, S. & Erginer, A. (2015). The evaluation of the pilot scheme on compulsory preschool education in Turkey according to the views of the parents, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 16(3), ss.01-16. DOI: 10.17679/iuefd.16322429

Footnote

This research was produced based on the M.A. thesis's section which was conducted with the consultancy of Asst. Prof. Dr. Aysun Erginer. The M.A. thesis which was written by Selcuk Kundakci began to be written with the consultancy of Asst. Prof. Dr. Aysun Erginer and was completed with the consultancy of Assoc. Prof. Dr. Nail Yıldırım.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

While the preschool education is not in scope of compulsory education for many countries at the present time, the schooling rate of the preschool education grade has escalated into a high level particularly in developed countries. The importance of early childhood education for the children has begun to be understood better in Turkey in recent years. The first official practice having been performed in order to raise the schooling rate, which was on a lower scale in terms of the preschool education, was the pilot scheme of the preschool education which was started between the education years of 2009 and 2010. However, some arrangements for the education system had taken place before the projected period for the pilot scheme of compulsory preschool education was complete. The practice of twelve-year compulsory education replaced the eight-year compulsory education between 2012 and 2013. The preschool education, which had been planned to be included in the scope of compulsory education gradually, did not enter into the scope of the reintroduced compulsory education after this regulation.

It is believed that a number of qualifications and quality standards should also be fulfilled in order to achieve the goals in the preschool education, which is considered as a quite critical period of the education system. It is also thought that the preschool education syllabuses prepared by taking the expectations of the parents together with the nature of development, concerns and needs of the children into consideration may enhance the quality of the preschool education. Through this study, which was executed according to the above mentioned goals, it was aimed to provide a scientific perspective to the subject by determining the opinions of the parents, whose children receive a preschool education, about the preschool education and the institutions of the preschool education.

Purpose

The purpose of this study was to evaluate the process of the pilot scheme of compulsory preschool education, which was started to be performed in the school year of 2009-2010 in Turkey, by taking the opinions of the parents into consideration.

Method

In this study, the qualitative research methods were used. The data received by means of "The Parents' Evaluation Form for the Pilot Scheme of Compulsory Preschool Education", which was developed by the researchers, was analyzed through content analysis method. The opinions of 624 parents, from whom the feedbacks were received by means of semi-structured evaluation form, out of 5268 parents considered as the population of the study were taken under evaluation.

Findings

The majority of the parents (65,54 %) expressed that the pilot scheme had not had an impact on their decision to send their children to the school. There were no serious differences among the percentage distributions in terms of the opinions of the parents regarding the sufficiency of the physical infrastructure at the schools, in which the children receive education. An important percentage of the parents (42,31 %) stated that they found the physical conditions of the school sufficient. 53,21 % of the parents stated that they found the personnel of the school competent. While 50,48 % of the parents stated that no monetary resource had been demanded by the school, 64,26 % of them expressed that the funding for the preschool education should be provided by the government. 36,86 % of the parents stated that they found the pilot scheme of compulsory preschool education positive in general.

Discussion & Conclusion

The evaluation of the education environments and education process through the perspectives of the parents, who are an indirect part of the education system, may reveal the deficiencies within the education services and make a contribution to the efforts for improving the quality of the education services.

The results of the study revealed that the majority of the parents sent their children to the school as a consequence of the obligation to send them to the school in the scope of the pilot scheme. The pilot scheme of compulsory preschool education, which was initiated in the school year of 2009-2010, had a positive impact on the schooling. Additionally, it can be said that the pilot scheme contributed to raise the awareness of the parents based on the fact that a good number of the parents expressed their satisfaction with the preschool education services in spite of some negativities.

The schooling rate on the preschool education level in Turkey has not yet reached the higher levels of the rates in the developed countries, although it has increased in recent years thanks to the awareness-raising practices for the parents and some incentive attempts. In addition, it can be expressed that the awareness level of the parents in terms of the early childhood education is still insufficient in Turkey when it is considered that there are some parents sending their children to the school just because it is an obligation in spite of all of the incentives. For this reason, these deficiencies regarding the schools may be resolved in the long run by including the preschool education in scope of compulsory education in Turkey to not to lose the acceleration recently gained in terms of the schooling rates in the preschool education grade. Furthermore, the funding resources spared for the institutions giving the service of preschool education may be increased considering the obstacles which were determined through the results of the researches and a support for the preschool education materials according to the number of the children and institutions may be provided for the parents to voluntarily send their children to the preschool education institutions.

Türkiye’de Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Selçuk KUNDAKÇI

Milli Eğitim Bakanlığı

Aysun ERGİNER

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Öz

Türkiye’de 12 yıllık zorunlu eğitimden önce, 4 yıllık bir planlamayla 2009-2010 öğretim yılından itibaren 32 ilde okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmış ve hemen ardından zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması başlatılmıştır. Bu araştırmada, zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulama sürecini veli görüşlerine göre değerlendirmek amaçlanmış ve 624 veli görüşü değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen “Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulaması Veli Değerlendirme Formu” kullanılarak elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma verilerine göre, velilerin büyük bir kısmı çocuklarını anasınınına göndermelerinde zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının çok da etkili olmadığını belirtmiştir. Velilerin önemli bir kısmı, çocuklarının öğrenim gördüğü okulları fiziki altyapı, öğretmen ve yardımcı personel açısından yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Velilerin yarısından fazlası kendilerinden herhangi bir maddi kaynak talep edilmediği şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca velilerin önemli bir kısmı, okul öncesi eğitimin devlet tarafından finanse edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Pilot Uygulama, Veli Görüşleri

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 16, Sayı 3, 2015
ss. 01-16
DOI: 10.17679/iuefd.16322429

Gönderim Tarihi : 11.03.2014
1. Düzeltme : 17.04.2014
2. Düzeltme : 20.02.2015
Kabul Tarihi : 03.01.2016

Önerilen Atıf

Kundakçı, S. & Erginer, A. (2015). Türkiye’de zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının veli görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), ss.01-16. DOI: 10.17679/iuefd.16322429

Dipnot

Bu araştırma Selçuk Kundakçı'nın Yrd. Doç. Dr. Aysun Erginer danışmanlığında başlayarak, Doç. Dr. Nail Yıldırım danışmanlığında tamamlanan yüksek lisans tezinin, Yrd. Doç. Dr. Aysun Erginer danışmanlığında yürütülen kısımdan üretilmiştir.

GİRİŞ

Bireylerin doğumdan ilkokula başladığı döneme kadarki yaşantılarının, sadece o yıllar için değil, ileriki yaşamları için de olumlu etkileri bulunmaktadır. Bloom (1964), çocukların 18 yaşına kadar gösterdikleri okul başarısının % 33'ünün 0-6 yaş arasındaki kazanımları ile açıklanabileceğini ifade etmiştir (Akt. Fidan ve Erden, 1998). Aral, Kandır ve Yaşar (2000), "Erken Çocukluk Çağı" olarak da adlandırılan okul öncesi eğitimi, çocukların doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen dönemi kapsayan ve daha sonraki yaşamlarında çok önemli bir yeri olan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, bu doğrultuda kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlamışlardır.

Okul öncesi eğitimin çocuk üzerindeki katkılarını, bazı araştırmalar açıkça ortaya koymaktadır. Barnett (1995, 2006); Reynolds, Temple, Robertson ve Mann (2001); Kağıtçıbaşı, Sunar ve Cemalcılar (2005); Goodman ve Sianesi (2005); Haque, Nasrin, Yesmin ve Biswas (2013); Uchem ve Onuh (2014) okul öncesi eğitimle, eğitimde yüksek verim elde edileceğini, çocukların test puanlarının yükseleceğini, sosyal becerilerinin pozitif yönde gelişeceğini, suç oranlarında, erken yaşlarda görülen hamilelik ve sigara içme oranlarında düşme meydana geleceğini belirtmektedirler. Okul öncesi eğitim, okul performansını pozitif yönde etkilemekte, okula devam ve sosyal uyum üzerinde uzun süreli etkiler oluşturmakta, okul terkleri azalmakta, ilkokula yumuşak bir geçiş sağlayarak yaşam boyu öğrenmenin temelleri atılmakta, bu eğitimden yararlanan çocuklar daha uzun süre okulda kalmakta ve öğrenimlerine devam etmektedirler. Kaytaz (2004), uluslararası araştırmalara göre, erken çocukluk eğitimine yapılan yatırımların çocuğa, aileye, topluma ve ekonomiye getirisinin oldukça yüksek olduğunu ifade etmektedir ve okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması çalışmalarına devam edilmesini önermektedir. Kıldan (2011), gelişmiş toplumlarda en kazançlı yatırımın, okul öncesi eğitime yapılan yatırım algılandığını, çünkü bu dönemdeki kaliteli bir eğitimin ileriki dönemlerdeki eğitim ve öğretimin maliyetini düşüreceğini belirtmektedir. Ayrıca, çocuğa okul öncesi dönemde kazandırılan yeterliklerin, ileriki dönemlerin çok daha güzel geçirilmesine de olanak sağlayacağını ifade etmiştir. Bireyin yaşamında oldukça önemli bir yeri bulunan okul öncesi eğitim, çocukların ailelerinin dışında farklı bireylerle de iletişime geçmesini sağlayarak toplumsallaşmaları yönünde olumlu etkide bulunurken, daha sosyal ve iletişim becerileri güçlü bireyler olmalarına da katkı sağlamaktadır. Ayrıca çocukların çeşitli özellikleri, yetenekleri, ilgileri, kişilik özellikleri temel eğitime başlamadan önceki yaşlarda belirlemeye başlamaktadır.

Diawara (2000) tüm çocuklar için bir yıllık zorunlu eğitimi şiddetle savunurken, Demiriz ve Dinçer (2001), Yazıcı (2002) ve Berlinski, Galiani ve Gertler'in (2006) yapmış olduğu araştırmalarda, erken çocukluk eğitiminin zorunluluğuna vurgu yapıldığı görülmektedir. Erken çocukluk eğitiminin, bütün çocukların hayata iyi bir başlangıç yapmaları için temel bir gereklilik olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle erken çocukluk çağının, çocuk gelişiminin en kritik, en hızlı ve en çok dikkat isteyen dönemi olduğu düşünülmektedir.

Günümüzde okul öncesi eğitim pek çok ülkede zorunlu eğitim kapsamında olmamakla birlikte, özellikle gelişmiş ülkelerdeki okul öncesi eğitim kademesi okullaşma oranları oldukça yüksek değerlere ulaşmıştır. Tablo 1'de bazı ülkelerin formal bakım ve okul öncesi eğitimde net okullaşma oranlarına yer verilmiştir.

Tablo 1
Bazı Ülkelerin Formal Bakım ve Okul Öncesi Eğitimde Net Okullaşma Oranları (2010, %)

Ülkeler	3 yaş	4 yaş	5 yaş	3-5 yaş ortalaması
İspanya	98,30	99,40	100,0	99,30
Belçika	99,80	99,10	99,0	99,00
Birleşik Krallık	83,0	57,90	99,40	93,30
Japonya	75,80	96,10	98,50	90,30
Meksika	40,50	99,40	100,0	88,90
Kore	76,60	82,50	89,50	83,10
Avustralya	37,60	78,10	100,0	80,10
ABD	47,10	68,40	84,20	66,50
Yunanistan	1,70	54,10	99,70	48,30
İsviçre	8,50	38,50	92,10	46,50
Türkiye	13,99	16,20	58,60	27,00
AB Ortalaması	68,20	85,10	91,30	82,60
OECD Ortalaması	63,30	82,40	92,10	80,60

Kaynak: OECD. (2014). OECD Family database, Paris.

Tablo 1'deki veriler genel olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'nin okul öncesi eğitim okullaşma oranları bakımından dünya ülkelerine göre geride kaldığı anlaşılmaktadır. Özellikle 5 yaş grubu için bir değerlendirme yapıldığında, Tablo 1'deki ülkelerin tamamı, okul öncesi eğitimde yaklaşık % 85 ve üzerinde okullaşmış durumdadırlar.

Türkiye'de de son yıllarda erken çocukluk eğitimi olarak da adlandırılan okul öncesi eğitime katılımı/erişimi artıracak birtakım çalışmalar başlatılmıştır. Temel eğitim ve zorunlu eğitimde yapılan değişikliklerden, okul öncesi eğitim de etkilenmektedir. Türkiye'de zorunlu eğitimin süresi ile ilgili tartışmalar, 2009-2010 yılında okul öncesi eğitimin zorunlu eğitime dahil edilmesi düşüncesiyle yeniden gündeme gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranı % 100'lere ulaşmış ya da bu orana yaklaşmakta iken (OECD, 2014), Türkiye'de 5 yaş grubu için okul öncesi eğitim okullaşma oranı 2010 yılı verilerine göre % 58,60 olarak belirtilmiştir. Bu oran, OECD (% 92,10) ve AB (% 91,30) ülkeleri için belirtilen ortalamadan oldukça gerisinde bulunmaktadır (OECD, 2014). 2013-2014 yılı Milli Eğitim İstatistikleri'nde (MEB, 2014), 3-5 yaş grubu okul öncesi eğitim okullaşma oranları 2011 yılı için % 29,85; 2012 yılı için % 30,87; 2013 yılı için %26,63; 2014 yılı için % 27,71 olarak belirtilirken, 5 yaş grubu okul öncesi eğitim okullaşma oranları ise 2012 yılı için % 65,69; 2013 yılı için % 39,72 ve 2014 yılı için % 42,54 olarak açıklanmıştır. Bu istatistiklere bakıldığında da, Türkiye okul öncesi eğitimde okullaşma oranları bakımından OECD ve AB ülkelerinin oldukça gerisinde kalmaktadır. Yine bu istatistiklerden, Türkiye'de okul öncesi pilot uygulaması ile okul öncesi eğitim okullaşma oranlarında bir artış yakalanmış iken, zorunlu eğitimde yapılan değişikliklerle birlikte bu oranın yeniden gerilemiş olduğu anlaşılmaktadır.

Son yıllarda erken çocukluk eğitiminin çocuk açısından önemi, Türkiye'de de daha iyi anlaşılmasına başlanmıştır. Buna paralel olarak gerek resmi, gerekse özel kuruluşlar, okul öncesi eğitim kurumlarını yaygınlaştırma çalışmalarını hızlandırmışlardır. Okul öncesi eğitimde düşük düzeylerde seyreden okullaşma oranının artırılması için hayata geçirilen ilk resmi uygulama, 2009-2010 öğretim yılında başlatılan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması olmuştur. 17. Milli Eğitim Şûrası'nda (MEB, 2006) alınan "Okul öncesi eğitimin 60-72 aylık çocukları kapsayan bölümü zorunlu hale getirilmelidir" kararı doğrultusunda, MEB Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü'nün (2007) 29.12.2007 tarih ve 700/3878-2007/89 sayılı genelgesi gereğince, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında başlamak üzere, ülke genelinde 32 ilde 5 yaş grubundan itibaren okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmiştir.

Pilot uygulama olarak başlatılan bu geçiş sürecinin, 2014 yılına kadar kademeli olarak ülke geneline yaygınlaştırılması planlanmıştır. Ancak henüz zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması için öngörülen süre tamamlanmamışken, eğitim sisteminde birtakım düzenlemelere gidilmiştir. 1997-1998 yılından itibaren uygulanan kesintisiz 8 yıllık zorunlu eğitim yerine, 2012-2013 yılından itibaren 4+4+4 kademeli geçiş sistemi getirilerek 12 yıllık zorunlu eğitim uygulaması başlatılmıştır. Yeni eğitim sisteminin okul öncesi eğitimi ilgilendiren kısmı, çocukların ilkokula, dolayısıyla okul öncesi eğitime başlama yaşı ile ilgili düzenleme olmuştur. 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitimde okula başlama yaşı "72 aylık çocukların okula kayıt edileceği" şeklinde iken, yeni uygulama ile bu alt sınır "60-66 ay arasındaki çocukların velileri isterlerse, 66-72 ay arasındaki çocukların zorunlu olarak ilkokula kayıt edileceği" şeklinde değiştirilmiştir. Bu nedenle zorunlu eğitimin ilk basamağı olarak kabul edilen ilkokula başlama yaşının en az 6 ay aşağı çekildiği söylenebilir. Dolayısıyla yeni düzenlemenin ardından, ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında "48-60 aylık çocukların zorunlu olarak", "60-66 aylık çocukların ise velilerin istemesi halinde" okul öncesi eğitime devam edebileceği ön görülmüştür.

Türk Eğitim Sistemi'ndeki son gelişmeler doğrultusunda, kademeli olarak zorunlu eğitim kapsamına dahil edilmesi planlanan okul öncesi eğitim, yeniden tanımlanan zorunlu eğitim kapsamında yer alamamıştır. Bu nedenle zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının ve okul öncesi eğitime katılımın, günümüz Türk Eğitim Sistemi'nde yapılan son değişikliklerin ardından önemini kaybettiği ve yine isteğe bağlı bir eğitim düzeyi haline aldığı söylenebilir. Ancak MEB tarafından ulusal yayın ve basın organlarına yapılan açıklamada (Kocabıyık, 2012), okul öncesi eğitime ilişkin okullaşmayla ilgili çalışmaların aynı hassasiyetle devam etmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Kocabıyık (2012), 5 yaşını dolduran çocukların zorunlu eğitime dahil edilmesine ilişkin, MEB için okul öncesi eğitimin önemini kaybetmediğini belirterek, sadece okula başlama yaşının bir yaş aşağıya çekildiğini ifade etmiştir. Bunun yanında MEB olarak bundan sonraki hedeflerin, okul öncesi eğitimde okullaşma oranını 4 yaşta % 100'e ulaştırmak olduğuna vurgu yapılmıştır.

Eğitim sisteminin oldukça kritik bir dönemi olarak kabul edilen okul öncesi eğitimde, hedeflere ulaşabilmek için birtakım yeterliklere ve kalite standartlarına ihtiyaç duyulmaktadır. MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'nda (2009) kalite, bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özellik olarak

tanımlanmaktadır. Okul öncesi eğitimin kalitesi, içinde bulunulan eğitim koşullarından etkilenir. Okul öncesi eğitim kurumları kalite açısından incelenirken; aile katılımı, eğitim ortamları, öğretim programı, personeli (öğretmen-yönetici), eğitimin başarısı boyutları ile ele alınmalıdır. Demiriz ve Çağlayan (2001), son yıllarda çocuk eğitiminde anne babaların eğitime katılması doğrultusunda yapılan çalışmaların, ebeveynlerin eğitimde ne kadar önemli olduğunu açıkça gösterdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca, anne babanın eğitim ortamına katkılarının sağlanması için beklentilerinin, hem öğretmen hem de veli tarafından ortaya konulması gerektiği, çünkü bu dönemde çocuğa kazandırılacak davranışlarda aileye ve okul öncesi eğitimcilerine büyük görevler düştüğüne de vurgu yapılmaktadır.

Çocukların gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçlarıyla birlikte anne babaların beklentilerini de dikkate alıp eğitim sürecine aktif katılımlarını sağlayacak şekilde hazırlanan okul öncesi eğitim programlarının, aileleri çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda güçlendireceği ve okul öncesi eğitimin niteliğini artırabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda (McWayne, Campos ve Owsianik, 2008; Fantuzzo, Perry ve Childs, 2006), okul aile işbirliğinin geliştirilmesiyle eğitim sisteminin başarısı arasında anlamlı bir ilişki olduğuna vurgu yapılmaktadır. Öğrenciler gibi veliler de eğitim sürecinin bir parçasıdır. Çocukların okul başarısı için okul yönetimi, öğretmen, veli ve öğrenci bir takım olarak görülmelidir (Sarıtaş, 2012). Bu nedenle, çocukların gelişiminde ve eğitiminde önemli rol oynayan anne babaların okul öncesi eğitim kurumlarından beklenti düzeylerini belirlenmesinin, okul öncesi eğitim ortamlarının ve okul öncesi eğitim veren kurumların yeterliklerinin velilerin bakış açısıyla değerlendirilmesinin önemli olabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda yapılan bu araştırma ile, çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden anne-babaların, okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri tespit edilerek, konuya bilimsel bir bakış açısı getirilmeye çalışılmıştır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, Türkiye’de 2009-2010 öğretim yılında uygulanmaya başlanan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulama sürecini, veli görüşlerine göre değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Velilerin çocuklarını anasınıfına göndermelerinde zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2- Velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü okullardaki fiziki altyapının yeterliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3- Velilerin okul öncesi eğitimde personel yeterliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 4- Velilerin okul öncesi eğitimde maddi kaynak toplanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 5- Velilerin okul öncesi eğitimin finansmanının kim/kimler tarafından karşılanması gerektiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1 Araştırmanın Modeli

Türkiye’de 12 yıllık zorunlu eğitim öncesi, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulama sürecinin değerlendirildiği bu araştırma, betimsel model ile desenlenmiştir. Araştırmanın verileri, velilere yapılan kısa bir bilgilendirmenin ardından yarı-yapılandırılmış değerlendirme formuyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Verilerin incelenmesi sonucunda kategoriler oluşturulmuş ve kategorilere ilişkin katılımcı görüşlerine yer verilmiştir. Kategorilerin kaç katılımcı tarafından tekrarlandığına ilişkin belirtilme sıklığı (f) ile belirtilme sıklığının katılımcıların tamamına oranlanmasıyla elde edilen yüzdelere ilişkin bilgiler (%) tablolarda yer almıştır.

2.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2011-2012 öğretim yılında Tokat ili merkez ilçesi ve diğer ilçeler ile bu ilçelere bağlı tüm belde ve köylerdeki 5 yaş grubunda okul öncesi eğitim gören çocukların velilerinden oluşmaktadır. MEBBİS’e (2011) göre, belirtilen öğretim yılı ve yerde 5 yaş grubunda okul öncesi eğitim gören çocuk sayısının 5268 olduğu tespit edilmiştir. Bu sayıdan yola çıkılarak araştırmanın çalışma grubunun 5268 veliden oluştuğu kabul edilmiştir. Var olan durum olduğu gibi betimlenmek istendiği için, yarı-yapılandırılmış değerlendirme formunu isteğe bağlı olarak doldurarak geri dönüş yapan 624 veli, araştırmanın katılımcı grubunu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan velilerin kişisel bilgilerine ve okullara ilişkin bilgilere Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2.
Velilerin Kişisel Bilgileri ve Okullara İlişkin Bilgiler

		Veliler	
		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	380	60,90
	Erkek	244	39,10
Eğitim Durumu	İlkokul	269	43,11
	Ortaokul	77	12,34
	Lise	154	24,68
	Önlisans	33	5,29
	Lisans	86	13,78
	Yüksek Lisans	3	0,48
	Doktora	2	0,32
	Diğer	-	-
Yaş	20-29	194	31,09
	30-39	357	57,21
	40-49	66	10,58
	50 ve üzeri	7	1,12
Aylık Ortalama Gelir	0-500 TL	251	40,22
	501-1000 TL	163	26,12
	1001-1500 TL	58	9,29
	1501-2000 TL	85	13,62
	2001-2500 TL	38	6,09
	2501-3000 TL	17	2,72
	3001-3500 TL	3	0,48
	3500 ve üzeri	9	1,44
Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi	Merkez İlçe	215	34,46
	İlçe	167	26,76
	Belde	125	20,03
	Köy	117	18,75
Toplam		624	100,00

Velilere ilişkin kişisel bilgiler incelendiğinde; velilerin cinsiyetlerine göre daha çok kadınlardan oluştuğu (% 60,90), yaşa göre dağılımda ise velilerin yarısından fazlasının (% 57,21) 30-39 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenim düzeylerine göre ise velilerin yaklaşık % 80'inin lise ve daha düşük seviyede eğitim aldığı göze çarpmaktadır. Katılımcıların gelir dağılımı incelenecek olursa; daha çok 0-500 TL arasında kazançlarının olduğu görülmektedir. Çocukların öğrenim gördükleri okulun yerleşim birimlerine göre dağılımlarına göre, okullar daha çok merkez ilçede bulunmaktadır (% 34,46).

2.3 Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Araştırmanın verileri, bu araştırma için geliştirilen "Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulaması Veli Değerlendirme Formu" kullanılarak elde edilmiştir. Taslak formun geliştirilmesinde, araştırma ile ilgili yabancı ve yerli kaynaklardan yararlanılarak literatür taraması yapılmış, içerik açısından araştırmayla paralellik gösteren araştırmalar ve bunlara ait veri toplama araçları incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda 6 açık uçlu sorudan oluşan taslak form oluşturulmuştur. Taslak form, uzman görüşleri doğrultusunda ele alınmış ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 2011-2012 öğretim yılının I. döneminde araştırmacının görev yaptığı okuldaki 5 veli ile değerlendirme formunun ön uygulaması yapıldıktan sonra "Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulaması Veli Değerlendirme Formu" son haline getirilmiştir. Değerlendirme formu; katılımcıların cinsiyetine, yaşlarına, öğrenim düzeylerine, mesleklerine, aylık ortalama gelirlerine ve çocukların öğrenim gördüğü okulun yerleşim birimine ilişkin 6 adet demografik soru ile

zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulaması sürecini değerlendirmeye ilişkin 6 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

2.4 Verilerin Toplanması

Ölçme aracı elektronik ortam üzerinden uygulanmıştır. Tokat ili genelinde, bünyesinde anasınıfı bulunan resmi ilköğretim okullarına gönderilen resmi yazı ile yöneticiler ve okul öncesi eğitim öğretmenleri tarafından velilere duyuru yapılarak, 13.02.2012-23.02.2012 tarihleri arasında 5 yaş grubunda okul öncesi eğitim gören çocukların velileri tarafından veri girişleri yapılmış ve uygulama sırasında Tokat İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün desteği alınmıştır. Özellikle köy ve beldelerde yaşayan veliler ise çocuklarının okullarına gelerek, okul öncesi eğitim öğretmeni ya da okul yönetiminin yardımıyla veri girişlerini yapmışlardır.

2.5 Verilerin Analizi

Velilerin değerlendirme formlarından elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2005), içerik analizini, toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temanın saptanması, verilerin tanımlanması, sınıflandırılması, kodlanması ve kategorileştirilmesi süreci olarak tanımlamaktadır. Betimleme aşamasında, araştırmada toplanan verilerin, araştırma problemine ilişkin olarak neleri söylediği ya da hangi sonuçları ortaya koyduğu ön plana çıkmaktadır. Bulgular kısmında kişilerin belirginleşmesini önlemek için katılımcıların kişisel bilgileri hakkında bilgi verilmemiştir. Veliler V1, V2 şeklinde kodlanmış olup, veli görüşlerinden bazı örneklere de yer verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma problemlerini test etmeye yönelik olarak yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

3.1 Velilerin Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Aşağıda, velilerin değerlendirme formundaki sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1.1 Velilerin Çocuklarını Anasınıfına Göndermelerinde Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Etkisine İlişkin Görüşler

Tablo 3'de velilerin çocuklarını anasınıfına göndermelerinde, zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının etkisine ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır.

Tablo 3

Velilerin Çocuklarını Anasınıfına Göndermelerinde Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Etkisine İlişkin Görüşler

Tema	Belirtme sıklığı (f)	Yüzde (%)
Hayır, bir etkisi olmadı. Zaten gönderecektim.	409	65,54
Evet, zorunlu olmasının etkisi oldu.	190	30,45
Kısmen evet, zorunlu olmasının etkisi oldu fakat farklı nedenler de var.	18	2,88
Görüş belirtmeyen	7	1,13
Toplam	624	100,00

Tablo 3'de elde edilen bulgular incelendiğinde, velilerin önemli bir kısmının (% 65,54), çocuklarını okula göndermelerinde zorunlu pilot uygulamanın etkisinin olmadığı dikkat çekmektedir. Velilerin ifadelerinden bazılarında aşağıda yer verilmiştir:

"Okul öncesi eğitimin yararına inandığım için zorunlu olmasa da gönderirdim. Ancak zorunlu olduğu için bulunduğum beldede okul öncesi sınıfı açıldı, imkanlar oluştu" (V20). "Hayır. Çünkü çocuğumun bilinçli gelişmesi için zorunlu olmadan önce de çocuğumu anasınıfına gönderecektim" (V608).

Velilerin % 30,45'i, zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının, çocuklarını okula gönderme konusunda etkili olduğunu belirtmiştir. Uygulamadaki zorunluluğun etkili olduğunu belirten velilerin bazılarının görüşleri şu şekildedir:

"Evet, oldu. Yoksa biz anasınıfına maddi açıdan zorlanırdık diye göndermeyecektik" (V256).

Velilerin % 2,88'i okul öncesi eğitimin zorunlu olmasının etkisinin yanında farklı nedenlerin de etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda bazı veli görüşleri şöyledir:

"Evet, hem ondan dolayı hem de sosyalleşmesi için" (V70). "Evet, ama tam değil, çünkü anasının çocuğa sağladığı yararlarının bilincindeyim" (V555).

3.1.2 Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okullardaki Fiziki Altyapının Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Tablo 4'te velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü okullardaki fiziki altyapının yeterliliğine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4

Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okullardaki Fiziki Altyapının Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Tema	Belirtme sıklığı (f)	Yüzde (%)
Yeterli buluyorum.	264	42,31
Hiç yeterli bulmuyorum.	208	33,33
Kısmen yeterli olduğunu düşünüyorum.	146	23,4
Görüş belirtmeyen	6	0,96
Toplam	624	100,00

Tablo 4'ten elde edilen bulgular incelendiğinde, velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü okullardaki fiziki altyapının yeterliliğine ilişkin görüşleri bakımından yüzdelerik dağılımlarda çok büyük farklar görülmemektedir. % 42,31'lik bir oranla en geniş dilime sahip "fiziki şartları yeterli buluyorum" diyen velilerden bazılarının görüşleri şu şekildedir:

"Tokat ..... İlköğretim Okulu'nda anasının gidiyor. Okulumuz da, sınıfımız da gayet büyük ve geniş. İşğini iyi alıyor, tuvalette klozet var ve yaşlarına uygun, 5-6 yaş grubuna göre" (V126).

Okulun ve sınıfın fiziki şartlarını yeterli bulmayan % 33,33'lük veli grubunun görüşlerinden bazıları ise şu şekildedir:

"Sınıf öğrenci sayısına göre çok küçük. Bina eski olduğu için pencereleri çok yüksekte kalıyor ve güneşin tam olarak girmesini engelliyor. Çocuklara ait tuvalet ve lavabo yok, öğretmenler tuvaletini kullanıyorlar" (V17).

"Fiziki yapı çok yetersizdir. Okul öncesi eğitimin zorunlu olması sınıf ihtiyacını doğurarak, kullanılmayan sınıfların yeterince materyal bulunmadan açılmasına neden oldu. Ve ..." (V196). "Fazla iyi değil, hatta yetersiz bir okul. Çünkü okul olarak tasarlanmamış, eskiden öğretmen yurdu olarak kullanılıyordu. Kalorifer değil, soba yanyor. Çocuklar küçük olduğundan dolayı yanma olasılıkları olabilir" (V289).

146 veli ise (% 23,40), okulun ve sınıfın fiziki şartlarını kısmen yeterli bulmaktadır. Dikkat çeken görüşlerden bazıları şu şekildedir:

"Çocuğumun okuduğu okul en geniş, güvenli okullardan olduğu için sınıf genişliğinin ve çocukların giriş-çıkış yaptıkları alanların uygun olduğunu düşünüyorum. Ancak sınıf en alt katta olmasından dolayı yeterince ışık almıyor. Sınıflar sabahları serin oluyor. Tuvalet ve lavabolar biraz daha temiz olabilir. Temizlik dışında gelişimlerine uygundur" (V608).

3.1.3 Velilerin Okul Öncesi Eğitimde Personel Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Tablo 5'te velilerin çocuklarının öğrenim gördüğü okullardaki personel yeterliliğine ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Tablo 5

Velilerin Çocuklarının Öğrenim Gördüğü Okullardaki Personel Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Tema	Belirtme sıklığı (f)	Yüzde (%)
Öğretmen ve yardımcı personel açısından yeterli buluyorum.	332	53,21
Yardımcı personel ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.	152	24,36
Sadece öğretmenlerin yeterli olduğunu düşünüyorum.	46	7,37
Yardımcı personel var ama yetersiz buluyorum.	37	5,93
Öğretmen ve yardımcı personel açısından yetersiz buluyorum.	14	2,24
Öğretmen ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.	7	1,12
Öğretmen var ama yetersiz buluyorum.	6	0,96
Görüş belirtmeyen	30	4,81
Toplam	624	100,00

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde, % 53,21 ile velilerin yarısından fazlasının okulda çalışan personeli yeterli bulduğu görülmektedir. Velilerin % 24,36'sı ise yardımcı personel ihtiyacı olduğunu belirtirken, % 5,93'lük bir kısım yardımcı personelin bulunduğunu fakat onların okul öncesi eğitim konusunda bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. Yardımcı personel sayısının az olduğu ve okul öncesi eğitim konusunda yetersiz kaldıklarını düşünen veli görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

"Okuldaki öğretmen sayısı yeterli fakat personel sayısı yetersizdir. Aslında sadece anasınıfıyla ilgilenen bir personel de olabilirdi" (V246). "Yardımcı personel yok. Okuldaki hizmetliler anasının hiçbir işine karışmıyor, her şeyle öğretmen ilgileniyor" (V436).

Velilerin bir kısmı ise yardımcı personelin olduğunu fakat bu kişinin kendileri tarafından çalıştırılmasına karşı olduklarını belirtmiştir. Örneğin V8, *"Anasınıfında yardımcı ablanın olmaması ve yardımcı personelin sınıf temizliği konusunda özenli davranmıyışı beni rahatsız etmektedir. Ayrıca anasınıflarına yardımcı bir elemanın velilerin maddi desteğiyle değil, devletin desteğiyle çalıştırılmasını istiyorum"* şeklinde görüş belirtmiştir.

Ayrıca bazı veliler öğretmen değişimi hakkında, *"Çocuğumuzun öğretmenleri 3 veya 4 defa değişti. Dolayısıyla bırakın çocuğu, bizim dahi öğretmenler hakkında doğru dürüst bir fikrimiz oluşamadı maalesef" (V356). "Okulumuzda öğretmenin kadrolu olmaması sürekli değişmesi ve yardımcı hizmetlinin olmaması bizlerin üzerine daha fazla yük yüklemektedir"(V495)* ifadeleriyle rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir.

3.1.4 Velilerin Okul Öncesi Eğitimde Maddi Kaynak Toplanmasına İlişkin Görüşleri

Tablo 6'da zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasında velilerin maddi kaynak toplanmasına ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır.

Tablo 6

Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasında Maddi Kaynak Toplanmasına İlişkin Veli Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Tema	Belirtme sıklığı (f)	Yüzde (%)
Hayır, toplanmıyor.	315	50,48
Evet, okul ve sınıf giderleri için (sınıf ablası ücreti, aidat, kayıt parası, temizlik malzemesi, yakıt parası, dolap-pano vb.) toplanıyor.	151	24,2
Evet, çocuklar için (dergi, kitap, eğitim seti, kırtasiye malzemesi, özel günlere kıyafet, beslenme vb.) toplanıyor.	72	11,54
Evet, bir kısmı çocuklar, bir kısmı okul-sınıf giderleri için toplanıyor.	71	11,38
Evet, okul ve sınıf giderleri için gönüllü velilerden alınıyor.	3	0,48
Görüş belirtmeyen	12	1,92
Toplam	624	100,00

Tablo 6'ya göre, velilerin % 50,48'i okul tarafından maddi kaynak talep edilmediğini belirtmiştir. Dikkat çekici bazı ifadeler şu şekildedir:

"Hayır, herhangi bir para toplanmıyor. Zaten durumumuzda yok. İsteselerdi gönderemezdim çocuğumu" (V48). "Hayır. İhtiyaç listesine göre kendimiz alıyoruz. 23 Nisan ve yılsonu gösterileri için de kıyafet alıyoruz" (V371).

Velilerin % 11,54'ü, okul öncesi eğitimde, çocuklarının kullanacakları kırtasiye malzemeleri, eğitim setleri ve beslenme giderleri için para toplandığını belirtmiştir. Bu yönde görüş belirten velilerin bir kısmı ise, bu amaçla maddi kaynak toplamayı uygun bulduklarını belirtmişlerdir. Bu şekilde görüş belirten V220, *"Evet...kahvaltı ...için toplanmakta". V501 "Çocuğun gelişimi için uygun olan materyallerin alınması amacıyla toplanıyor. Gerekli olduğuna inanıyorum". V609 "Etkinlik için malzeme bittiğinde (oyun hamuru, yapıştırıcı karton vb.) para toplanıyor"* şeklinde görüş belirtmiştir.

Bununla birlikte velilerin yaklaşık % 25'i, okul ve sınıf giderleri için para toplandığını ifade etmektedir. Bu yönde görüş belirten velilerin bir kısmı bu şekilde para toplamının "zorunlu eğitim uygulamasıyla" çelişkili olduğunu ifade etmiş olup, kimi veli ise maddi kaynak toplamadan eğitim-öğretimin verimli olmayacağını düşünerek, uygulamadan şikayetçi olmadıklarını belirtmişlerdir. Bazı görüşler şu şekildedir:

"Evet. Banka hesabına aidat adı altında para yatırıyoruz" (V32). "Evet. Abla parası adı altında öğretmen yardımcısı parası toplanıyor" (V608).

3.1.5 Velilerin Okul Öncesi Eğitimin Finansmanının Kim/Kimler Tarafından Karşlanması Gerektiğine İlişkin Görüşleri

Tablo 7'de, velilerin okul öncesi eğitimin finansmanının kim/kimler tarafından ve nasıl karşılanması gerektiğine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 7
Okul Öncesi Eğitimin Finansmanının Kim/Kimler Tarafından Karşılanması Gerektiğine İlişkin Veli Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Tema	Belirtilme sıklığı (f)	Yüzde (%)
Devlet tarafından.	401	64,26
Devlet ve veliler tarafından.	94	15,06
Veliler tarafından.	35	5,61
Okul çalışanları tarafından.	20	3,21
Devlet ve özel sektör tarafından.	7	1,12
Okul çalışanları ve veliler tarafından.	5	0,8
Görüş belirtmeyen	62	9,94
Toplam	624	100,00

Tablo 7. incelendiğinde velilerin (% 64,26) büyük bir kısmı, okul öncesi eğitim finansmanının devlet tarafından karşılanması gerektiğini belirtirken; (V27) *"MEB tarafından karşılanmalıdır. İlkokul mecburi ve kitap paraları MEB tarafından ödeniyor. Anasınıfı da mecburi, en azından kitaplarını karşılasa iyi olur"*; (V590) *"Devlet karşılamalı, madem eğitim zorunlu, o zaman parasız olmalı"* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Velilerin % 15,06'sı ise okul öncesi eğitim finansmanının, devletin yanında veliler tarafından da karşılanması gerektiğini savunmaktadır. Bu şekilde düşünen velilerden bir kısmı, okul öncesi eğitimin çocuklarının gelişimi açısından ne kadar önemli olduğunu belirtirken, devlet bir takım eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilir, çocuklarının ihtiyaçları için maddi kaynak ayırabileceklerini ifade etmişlerdir. Velilerden bazıları ise, devletin eğitime ayırabileceği kaynağın yetersiz olacağını düşündüklerinden "en azından" ifadesiyle bazı ihtiyaçları devletin karşılamasının yanında, kendilerinin de memnuniyetle destek olabileceklerini ifade etmişlerdir. Birkaç veli görüşü şu şekildedir:

"Devlet tarafından asgari düzeyde bir standart oluşturulmalıdır. Bunun dışında veliler de standardın üstüne çıkma adına katkı sağlayabilirler" (V20). *"Yettiği kadar devletten, devletin yetişemediği yerde miktarı hiç önemli değil, veliler tarafından karşılanmalıdır. Çünkü çocuklar bizim çocuklarımız, ne kadar kaliteli, ne kadar iyi eğitim alırlarsa o kadar iyi olur ve bizde memnun oluruz"* (V569).

Okul öncesi eğitim finansmanına ilişkin bir kısım veli (% 5,61), kendileri tarafından finanse edilmesi yönünde görüş bildirirken, devlet ve özel sektör işbirliği ile finanse edilmesi yönünde görüş bildiren veli oranının (% 1,12) az olması dikkat çekmektedir. Az sayıda veli ise okul öncesi eğitimin, öğretmen, yönetici ve çocuk arasındaki bir etkileşim olmasından dolayı finansmanın okul çalışanları tarafından karşılanması gerektiğini ifade etmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim ortamlarının veliler tarafından değerlendirilmesi, eğitim ortamının kalite göstergeleri bakımından önemli bir ölçüt olarak kabul edilebilir. Eğitim sisteminin bir parçası olan velilerin bakış açısıyla eğitim ortamlarının ve eğitim sürecinin değerlendirilmesi, eğitim hizmetlerindeki eksiklikleri ortaya çıkarabilecek ve eğitim hizmetlerindeki kaliteyi artıracak katkılar sağlayabilir. Yapılan araştırmalarda (McWayne, Campos ve Owsianik, 2008; Fantuzzo, Perry ve Childs, 2006), velilerin okuldan beklentilerinin ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesiyle, eğitim kurumları için önemli geri bildirimlerin sağlandığına dair bulgular tespit edilmiştir. Okulun verdiği eğitim hizmetinin belli bir standarda ulaşmış olup olmadığını anlamada, aile görüşlerinin önemi sık sık vurgulanmaktadır. Fantuzzo, Perry ve Childs (2006), velilerin eğitim hizmetlerindeki memnuniyetlerinin saptanmasının, aynı zamanda onların eğitim sürecine dahil olmalarına ve okulların aileyle işbirliği yapmasına imkan sağladığına vurgu yapmaktadır. McWayne, Campos ve Owsianik (2008), velilerin okuldan aldıkları hizmetlerden memnuniyetleriyle, okuldaki eğitim sürecine katılımları arasında anlamlı bir ilişki olduğuna değinerek benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, velilerin büyük çoğunluğu (% 65,54), çocuklarını anasınıfına göndermelerinde zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının çok da etkili olmadığını, zaten göndereceklerini ifade etmişlerdir. Ancak uygulamadaki zorunluluktan dolayı çocuğunu okula gönderen % 30,45'lik dilimi oluşturan velilerin azımsanmayacak sayıda olduğu göze çarpmaktadır. Altun, Küçükturan, Altun, Avcı, Tekmen, Yiğitcan ve Temiz'in (2007) yapmış oldukları araştırmaya göre, ailelerin çocuklarını okul öncesi

kurumuna göndermemelerinin nedenleri; ekonomik nedenler (% 30), okul öncesi eğitimin öneminin bilinmeyişi (% 23), ailelerin okul öncesi eğitimi gereksiz olarak algılamaları (% 13), bu konuda yeteri kadar bilgilendirme çalışmalarının yapılmaması (% 14) ve eğitimin zorunlu olmaması (% 4) olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma bulgularına göre % 33,33'lük bir veli grubunun uygulamadaki zorunluluktan ve farklı nedenlerden dolayı çocuklarını anasınıfına göndermelerinde, son yıllarda gerek MEB ve paydaşlarının, gerekse sivil toplum kuruluşlarının okul öncesi eğitimle ilgili yaptıkları bilinçlendirme çalışmalarının etkili olduğu düşünülebilir.

Velilerin önemli bir kısmı (% 42,31), çocuklarının öğrenim gördüğü okullardaki fiziki altyapının yeterli olduğunu düşünürken, azımsanmayacak sayıda bir grup (% 33,33) tam aksini düşünmektedir. Olumsuz yönde görüş bildiren velilerin belli konularda şikayetlerinin olduğunu belirtmek gerekir. Özellikle zorunlu eğitim uygulamasından sonra ortaya çıkan sınıf ihtiyacı, sınıf niteliğine uygun olmayan yerlerin sınıfa dönüştürülmesi ile giderilmeye çalışıldığı düşünülmektedir. Bu yüzden bu tür sınıf ortamlarına genel olarak velilerin tepkilerinin arttığı söylenebilir.

Bunun yanında tuvalet ve lavaboların sağlık açısından ve çocukların gelişim özellikleri bakımından uygun olmadığını belirten veli sayısının fazla oluşu da göze çarpmaktadır. Okulun ve sınıfın fiziki şartlarının kısmen yeterli olduğunu düşünen velilerin büyük çoğunluğunun, tuvalet ve lavaboların temizliği ile sınıfa olan uzaklığından şikayetçi olduğu görülmüştür. Ancak sınıfın ısınma problemi ile araç-gereç eksikliğinin olduğunu belirten velilerin azımsanmayacak sayıda olması önemli bulgular olarak değerlendirilebilir.

Velilerin yarısından fazlası çocuklarının öğrenim gördüğü okulları, öğretmen ve yardımcı personel açısından yeterli bulmaktadır. Ancak personel ihtiyacı olduğunu düşünen veliler, özellikle yardımcı personel ihtiyacına vurgu yapmaktadırlar.

Velilerin yarısı (% 50,48), çocuklarının öğrenim gördükleri okul tarafından herhangi bir maddi kaynak talep edilmediğini ifade etmişlerdir. Ancak görüşler değerlendirildiğinde, sürecin kaynak talep etmekten çok, ihtiyaç listesinin belirlenip veliler tarafından temin edilmesi şeklinde işlediği görülmüştür. Bunun yanında okulların maddi kaynak toplamasıyla ilgili veli görüşlerine göre çeşitli uygulamaların yapıldığı ortaya çıkmıştır. İhtiyaçları gereğince okullar aidat, yardımcı personel ücreti, kayıt parası, temizlik malzemelerinin temini vb. için çeşitli miktarlarda parayı velilerden elden veya banka hesabına yatırılmasıyla talep ederken; diğer bir kısmı benzer yöntemlerle, kırtasiye malzemesi, eğitim seti, kitap temini veya beslenme ihtiyaçlarına göre çocuklara yönelik maddi kaynak toplamaktadırlar. Bunun yanında bazı okulların maddi kaynak yerine temizlik ve kırtasiye malzemesi, öğretim materyalleri, araç-gereç listesi oluşturarak aynı yardımlar da talep ettiği göze çarpmaktadır. Saklan (2011) ise bu araştırma sonuçlarından farklı olarak, araştırmasında velilerin büyük bir bölümünün, okul öncesi eğitim kurumlarında kendilerinden çeşitli adlar altında maddi kaynak toplandığı bulgusuna ulaşmıştır. Cinoğlu, Arslantaş ve Öztürk (2012) araştırmalarında yine bu araştırmadan farklı olarak, okul öncesi eğitimde velilerden başlıca "İlk Kayıt Ücreti", "Malzeme Listesi", "Aylık Ücret (Aidat)", "Aylık Ücret Dışı Parasal Talepler" olmak üzere çeşitli başlıklar altında malzeme ya da parasal taleplerde bulunduğu bulgularına ulaşmışlardır.

Velilerin büyük bir çoğunluğu (% 64,26), okul öncesi eğitimin devlet tarafından finanse edilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu nedenle velilerin okul öncesi eğitimi, zorunlu eğitim kapsamında yer almasından dolayı kamusal bir hizmet olarak gördükleri düşünülebilir. Saklan'ın (2011) araştırmasına göre de velilerin önemli bir kısmı (% 59,60), okul öncesi eğitimin finansmanını devletin karşılaması gerektiğini belirtmişlerdir ve bu yönüyle iki araştırma bulguları birbiriyle paralellik göstermektedir.

Velilerin % 36,86'lık bir kısmı, zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasını olumlu bulduğu şeklinde görüş belirtirken, eksikliklerin bulunduğunu düşünen veliler sırasıyla fiziki altyapı sorunları, finansal kaynak sorunları ve öğretim programının yetersizliği konularına dikkat çekmişlerdir. Olumsuz yönde görüş belirten velilerin bu düşüncelerinin, genel olarak kalabalık sınıf mevcutlarından ve bazı okullarda çocuk sayısının artmasından dolayı kullanılmayan depo/arşiv odası gibi mekânların okul öncesi eğitim sınıfına dönüştürülmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eğitim kurumlarında verilen hizmetin niteliğinin belirlenmesinde, kurum içi çalışanların görüşleri kadar, kurum dışında bulunan velilerin görüşleri de önemlidir. Yapılan araştırmalarda (McWayne, Campos ve Owsianik, 2008; Fantuzzo, Perry ve Childs, 2006), okul aile işbirliğinin geliştirilmesiyle eğitim sisteminin başarısı arasında anlamlı bir ilişki olduğuna vurgu yapılmaktadır. Bu nedenle velilerin eğitim sürecine dahil

edilmesinin, çocukların başarısına ve eğitim hizmetlerinin kalitesine olumlu katkılarının olabileceği düşünülmektedir. Özellikle son yıllarda erken çocukluk eğitiminin önemi hakkında veli bilinçlendirme çalışmalarının artırılmasıyla, okul öncesi eğitim okullaşma oranlarında ciddi bir artış gözlenmiştir. Araştırma sonuçları velilerin önemli bir kısmının, pilot uygulamadaki zorunluluktan dolayı çocuklarını okula gönderdiklerini ortaya çıkarmıştır. Yani, 2009-2010 yılında başlatılan zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının okullaşmaya olumlu yönde etkisi olmuştur. Ayrıca yine velilerin önemli bir kısmının, birtakım olumsuzluklara rağmen okul öncesi eğitim hizmetlerinden genel olarak memnun olduklarını ifade etmeleri, pilot uygulamanın veli bilinç düzeyini artırıcı faydaları arasında değerlendirilebilir.

Türk Eğitim Sistemi'nde yapılan son değişiklikler, okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamından çıkarılması gibi bir algıya neden olmaktadır. Türkiye'de bu düzeydeki okullaşma oranları son yıllarda yapılan veli bilinçlendirme çalışmaları ve çeşitli teşvik edici girişimler ile son birkaç yılda yükselmesine rağmen, henüz gelişmiş ülkelerdeki seviyelere ulaşamamıştır. Ayrıca tüm teşviklere rağmen, sadece zorunlu eğitim nedeniyle çocuklarını okula gönderen velilerin bulunduğu düşünülecek olursa, henüz Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için veli bilinç düzeyinin yeterli olmadığı söylenebilir. Bu yüzden Türkiye'de son yıllarda okul öncesi eğitim okullaşma oranlarında kazanılan ivmenin kaybedilmemesi için okul öncesi eğitim, yeniden zorunlu eğitim kapsamına alınarak zaman içerisinde okullardaki eksiklikler giderilmelidir. Benzer araştırmalar farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip il ve ilçeler seçilerek karşılaştırmalı olarak yapılabilir. Çalışma grubuna okul öncesi eğitim hizmeti veren resmi ve özel kurumların tüm velileri dahil edilerek okul öncesi eğitime katılımı engelleyici nedenler üzerine araştırmalar yapılabilir. Ayrıca velilerin çocuklarını gönüllü olarak okul öncesi eğitim kurumlarına göndermeleri için, araştırma sonuçlarında ortaya çıkan engelleri ortadan kaldırmak için, okul öncesi eğitim hizmeti veren kurumlara ayrılan finansal kaynak artırılabilir ve çocuk sayısına göre kurumlara, okul öncesi eğitim materyali desteği sağlanabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Altun, A., Küçükturan, G., Altun, S., Avcı, S., Tekmen, B., Yiğitcan, Ö. ve Temiz, N. (2007). Okul öncesi eğitimde bilgi tutum ve uygulama araştırması. UNICEF.
- Aral, N., Kandır, A. ve Yaşar, M. C. (2000). *Okul öncesi eğitim ve anasınıfı programları*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Barnett, W. S. (1995). Long-term effects of early childhood programs on cognitive and school outcomes. *The Future of Children, Long-Term Outcomes of Early Childhood Programs*, 5(3), 25-50.
- Barnett, W. S. (2006). Research on benefits of preschool education: Securing high returns from preschool for all children. *New York: National Institute for Early Education Research*.
- Berlinski, S., Galiani, S. ve Gertler, P. (2006). The effect of pre-primary education on primary school performance. *William Davidson Institute Working Paper Number 838*. Michigan: The University of Michigan.
- Cinoğlu, M., Arslantaş, İ. ve Öztürk, M. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarının velilerden taleplerinin değerlendirilmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20):375-393.
- Demiriz, S. & Çağlayan, D. (2001). 5-6 yaş çocuklarının öz bakım becerilerinin cinsiyet ve okul öncesi eğitim alma durumlarına göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 11-19.
- Diawara, R. (2000). Making the case for a year of compulsory pre-primary education for all children. <http://www.unesco.org> (02.06.2014)
- Fantuzzo, J., Perry, M. ve Childs, S. (2006). Parent satisfaction with educational experiences scale: A multivariate examination of parent satisfaction with early childhood education programs. *Early Childhood Research Quarterly*, 21(2): 142-152.
- Fidan, N. & Erden, M. (1998). *Eğitime giriş*. İstanbul: Alkim Yayınevi.
- Goodman, A. & Sianesi, B. (2005). Early education and children's outcomes: How long do the impacts last? *Institute for Fiscal Studies*. <http://www.ifs.org.uk/> (05.03.2015)
- Haq, M. N., Nasrin, S., Yesmin, M. N. ve Biswas M. H. A. (2013). Universal pre-primary education: A comparative study. *American Journal of Educational Research*, 1(1):31-36.
- Kağıtçıbaşı, Ç., Sunar, D., ve Cemalcılar, Z. (2005). Continuing effects of early intervention in adult life. Preliminary findings of Turkish Early Enrichment Project second follow-up study. *ACEV (Mother Child Education Foundation)*. İstanbul, Turkey.
- Kaytaz, M. (2004). A cost benefit analysis of preschool education in Turkey. *ACEV (Mother Child Education Foundation)*. İstanbul, Turkey.

- Kıldan, A. O. (2011). Güne güneşin doğuşunu izleyerek başlamak gibidir hayata okul öncesi eğitimle başlamak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 20, 16-20. <http://www.egitimbirsen.org.tr/yayinlarimiz/148-egitimbirsen.org.tr-148.pdf> (06.06.2012)
- Kocabıyık, F. (2012). MEB'in hedefi, 4 yaşta yüzde 100 okullaşma. <http://www.ntvmsnbc.com/id/25337153/> (05.06.2012)
- Kundakçı, S. (2013). *Tokat ili örneğinde zorunlu okul öncesi eğitim pilot uygulamasının değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- McWayne, C., Campos, R. ve Owsianik, M. (2008). A multidimensional, multilevel examination of mother and father involvement among culturally diverse headstart families. *Journal of School Psychology*, 46(5): 551-573.
- MEB. (2006). *XVII. Milli eğitim şûrası kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2007). *Okul öncesi eğitim konulu genelge*. Resmi Gazete, Sayı: 26741, 29.12.2007.
- MEB. (2009). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü okul öncesi eğitim programı. Ankara.
- MEB. (2014). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim*, 2013-2014. <http://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95> (13.10.2014)
- MEBBİS. (2011). Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı resmi internet sitesi, Milli eğitim istatistikleri. <http://www.meb.gov.tr>. (5.09.2011)
- OECD. (2014). OECD Family database, Paris. <http://www.oecd.org/social/family/database> (13.10.2014)
- Reynolds, A. J., Temple, J. A., Robertson, D. L. ve Mann, E. A. (2001). Long-term effects of an early childhood intervention on educational achievement and juvenile arrest: A 15 year follow-up of low-income children in public schools. *JAMA – Journal of American Medical Association*, 285(18): 2339-2346.
- Saklan, E. (2011). *Türkiye’de okul öncesi eğitim politikaları, finansmanı ve uygulamaya ilişkin görüşler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Sarıtaş, M. (2012). *Öğretmen-Veli Görüşmelerinin Yönetimi*. İçinde M. Şişman ve S. Turan (Ed.). Sınıf yönetimi (s. 207-223). Ankara: Pegem Akademi.
- Uchem, R. ve Onuh, C. C. (2014). A comparative study of the implementation of pre-primary education policy in Nigeria and Cameroon. *Research on Humanities and Social Sciences*. 4(26), 102-110.
- Yazıcı, Z. (2002). Okul öncesi eğitiminin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. 155-156. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/yazici.htm (07.05.2012)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

İletişim/Correspondence

Öğretmen, Gaziosmanpaşa Üniversitesi,
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı,
Selçuk KUNDAKÇI,
selcukkundakci@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü,
Aysun ERGİNER,
aysunerginer@nevsehir.edu.tr